

Regeringens proposition

1983/84: 182

om reglering av priserna på jordbruksprodukter;

beslutad den 29 mars 1984.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

SVANTE LUNDKVIST

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag om prisregleringen på jordbruksprodukter för regleringsåret 1984/85. Förslagen har på regeringens uppdrag utarbetats av en särskild kommitté efter överläggningar och i samförstånd med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-03-29

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Andersson, Boström, Bodström, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg, Wickbom

Föredragande: statsrådet Lundkvist

Proposition om reglering av priserna på jordbruksprodukter

---

1 Inledning

Riksdagen fastställde i februari 1984 övergripande mål för en samlad livsmedelspolitik samt riktlinjer för överläggningarna om jordbruksprisregleringen för tiden efter den 30 juni 1984 (prop. 1983/84: 76, JoU 20, rskr 141).

Riksdagens beslut innebär bl. a. att huvudmålet för en samlad livsmedelspolitik och därmed också för jordbrukspolitiken skall vara att trygga vårt lands livsmedelsförsörjning såväl i fredstid som under avspärning och krig. Detta skall ske genom en långsiktig och planerad hushållning med de naturresurser som utnyttjas i jordbruket och under hänsynstagande till miljön. Som likställda delmål under det nyss angivna huvudmålet skall gälla att konsumenterna får tillgång till livsmedel av god kvalitet till rimliga priser och att jordbrukarna får en med andra jämförbara grupper likvärdig standard.

Enligt riksdagsbeslutet skall inkomstmålet i första hand avse heltidssysselsatta vid rationellt drivna jordbruksföretag. Som hittills skall det gälla i alla delar av landet. Det är enligt riksdagsbeslutet angeläget att främja en bättre och mer solidarisk inkomstfördelning mellan olika kategorier jordbrukare. Inte minst gäller detta inkomstfördelningen mellan nyetablerade och äldre jordbrukare. Samtidigt skall en önskvärd rationalisering främjas. Familj jordbruket kommer också framöver att vara den dominerande företagsformen inom ramen för en geografiskt väl differentierad jordbruksproduktion. Den roll som jordbruket spelar för sysselsättningen i bygder där det råder brist på andra arbetstillfällen understryks.

I fråga om prisregleringen på jordbruksprodukter för tiden efter den 30 juni 1984 innebär riksdagsbeslutet att compensationen till jordbruket

och viss livsmedelsindustri för ökade kostnader liksom jordbrukarnas inkomstföljsamhet skall bestämmas efter obundna överläggningar.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 9 februari 1984 tillkallade jag en kommitté¹ med uppdrag att efter överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation avge förslag rörande den närmare utformningen av prisregleringen för jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker efter den 30 juni 1984.

Kommittén har i skrivelse den 28 mars 1984 efter överläggningar och i samförstånd med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation lagt fram förslag till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för regleringsåret 1984/85. Statens jordbruksnämnds konsumentdelegation har vid överläggningarna stått till kommitténs förfogande som referensgrupp. Kommitténs skrivelse bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

För att minska en eventuell eftersläpning i kostnadskompensationen föreslår kommittén att vissa av de pris- och avgiftshöjningar som skulle ha trätt i kraft den 1 juli 1984 i stället får börja tillämpas den 1 maj 1984. Med hänsyn härtill anholder jag att nu få ta upp de frågor rörande prisregleringen som föranleds av kommittéförslaget. Övriga frågor rörande prisregleringen efter den 30 juni 1984 liksom de övriga frågor som kommittén har tagit upp bör behandlas i en särskild proposition till vilken jag ber att få återkomma.

2 Föredragandens överväganden

Kommittén har i sitt förslag utgått från de livsmedelspolitiska målen och de riktlinjer för prisregleringen som gäller enligt nyssnämnda riksdagsbeslut. En annan utgångspunkt har varit statsmakternas mål att dämpa inflationsförväntningarna i samhället. Kommittén och Lantbrukarnas förhandlingsdelegation anser det angeläget att gemensamma ansträngningar nu görs för att begränsa kostnadsökningarna i jordbruket och den del av förädlingsindustrin som ligger inom jordbruksprisregleringen. Därför har en relativt försiktig uppskattning gjorts av den kompensation för kostnadsökningar som föreslås utgå dels vid ingången av perioden 1984/85, dels den 1 januari 1985. Som ett skydd för både producenter och konsumenter föreslås en garantiregel som innebär rätt till nya överläggningar vid viss avvikelser mellan den antagna och den faktiska kostnadsutvecklingen. Vidare förelås statens pris- och kartellnämnd (SPK) få i uppdrag att särskilt bevaka prisutvecklingen inom produktion och handel med livsmedel samt för jordbrukets insatsvaror.

Kommittén föreslår en prisregleringsperiod som omfattar tiden den 1 juli 1984—den 30 juni 1985. För att minska en eventuell eftersläpning i kost-

¹ Statssekreteraren Ulf Lönnqvist, ordförande, generaldirektören Lennart Nilsson och budgetchefen Bill Fransson.

nadskompensationen föreslås att de pris- och avgiftshöjningar som skulle ha trätt i kraft den 1 juli 1984 i stället får börja tillämpas den 1 maj 1984, utom för växtodlingen, för vilken 1984 års skörd avses.

Kommitténs förslag innebär att jordbruket för inkomstföljsamhet samt kostnadskompensation i primärproduktion och viss förädlingsindustri tillförs 828 milj. kr. den 1 maj 1984.

Kommittén anför att jordbrukarna bör beredas möjlighet till samma inkomst- och standardutveckling som jämförbara grupper. Aktuellt material föreligger inte för andra företagare. I förslaget till inkomstföljsamhet för regleringsåret 1984/85 har därför löneavtalen på det offentliga området varit vägledande.

Den närmare utformningen av produktionsmålet och åtgärder för att åstadkomma balans mellan produktion och konsumtion av jordbruksprodukter övervägs av 1983 års livsmedelskommitté. Utvecklingen på mjölkområdet, med tendenser till ökat antal kor, föranleder dock enligt kommittén och Lantbrukarnas förhandlingsdelegation att statens jordbruksnämnd bör ges i uppdrag att tillsammans med näringen undersöka de tekniska möjligheterna att införa ett tvåprissystem för mjölk. Vidare föreslås vissa ändringar av avvecklingsersättningen till äldre mjölkproducenter, som syftar till att öka anslutningen.

Det tillfälliga räntestödet för jordbrukare, som nyligen tillträtt eller nyinvesterat, är under avveckling. Enligt en utvärdering av lantbruksstyrelsen kommer detta att medföra problem för ett stort antal jordbrukare, företrädesvis i norra Sverige. Mot denna bakgrund föreslås att räntestödet bibehålls oförändrat i denna del av landet under år 1984.

För egen del konstaterar jag med tillfredsställelse att kommitténs förslag har lagts fram i samförstånd med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation. Förslaget ligger enligt min bedömning inom den ram som gör det möjligt att nå det av regeringen uppställda målet att pressa ned inflationstakten. Förslaget har vidare en sådan utformning att det medverkar till att dämpa inflationsförväntningarna i samhället.

Att inflationen kan dämpas är ett viktigt led i ansträngningarna att föra landet ur den ekonomiska krisen. Endast härigenom kan enligt min mening de problem som drabbat det svenska jordbruket under senare år i form av bl. a. snabbt stigande kostnader och betydande överskott, få en varaktig lösning.

Jag biträder således kommitténs förslag, som enligt min uppfattning ansluter sig till regeringens ekonomisk-politiska strategi. Jag biträder också kommitténs förslag att SPK bör få i uppdrag att särskilt bevaka prisutvecklingen inom livsmedelsindustri och handel med livsmedel samt för jordbrukets insatsvaror. I denna fråga, som regeringen har att avgöra, har jag samrått med chefen för finansdepartementet.

Jag övergår nu till att närmare behandla kommitténs förslag.

Kommittén föreslår att 519 milj. kr. tillförs jordbruket som kompensa-

tion för kostnadshöjningar i jordbruksproduktionen. Vid överläggningarna har beräkningen av beloppet anknutits till utvecklingen av index för jordbrukets produktionsmedel (PM-index) från oktober 1983 t. o. m. februari 1984. Kommittén föreslår att nämnda belopp tillförs jordbruket genom prishöjningar den 1 maj 1984.

Jordbruket föreslås den 1 januari 1985 tillföras en kostnadskompensation av ytterligare 2% motsvarande 355 milj. kr.

Som underlag för förslaget om kostnadskompensation till viss förädlingsindustri har kommittén använt dels beräkningar enligt tidigare tillämpad metod att mäta kostnaderna, dels beräkningar utifrån en s. k. icke branschspecifik indexmodell. Kommittén föreslår att ett belopp av 140 milj. kr. utgår som kompensation till förädlingsindustrin den 1 maj 1984 och ytterligare 110 milj. kr. den 1 januari 1985.

Kommittén föreslår vidare att en garantiregel införs som innebär rätt till överläggningar vid vissa avvikelser mellan faktisk och antagen kostnadsutveckling. Om den totala kostnadsökningen inom jordbruket och förädlingsindustrin under perioden oktober 1983—oktober 1984 avviker med mer än 0,3% av det samlade kostnadsvärdet från den antagna kostnadsökningen föreligger rätt att inför den 1 januari 1985 begära nya överläggningar, som då får gälla hela avvikelsen.

Jag biträder kommitténs förslag i fråga om kostnadskompensation till jordbruket samt viss förädlingsindustri.

I avsaknad av aktuellt material över inkomstutvecklingen för andra företagare än jordbrukare utgår kommitténs förslag om ersättning för inkomstföljsamhet från löneökningarna under år 1984 på framför allt det statliga avtalsområdet. Avdrag har på sedvanligt sätt gjorts för produktivitetens utvecklingen. Förslaget innebär att jordbruket den 1 maj 1984 tillförs ett belopp av 85 milj. kr. Vid första möjliga överläggningstillfälle skall enligt kommittén beaktas utfallet per den 1 januari 1985 av 1984 års pris- och löneutvecklingsgarantier inom det statliga avtalsområdet. Eventuella ändringar av arbetsgivaravgifter (egenavgift) föreslås få beaktas vid justeringstillfället den 1 januari 1985.

Jag har inget att erinra mot kommitténs förslag angående inkomstföljsamhet.

Kommittén föreslår att en reglering görs avseende vissa belopp som är en följd av beslut under innevarande prisregleringsperiod. Enligt kommittén bör jordbruket med anledning härav preliminärt tillföras 84 milj. kr. den 1 maj 1984 och 46 milj. kr. den 1 januari 1985. En definitiv avräkning föreslås ske den 1 januari 1985.

Jag har inte något att erinra mot denna beräkning.

Kommittén lägger vidare fram förslag till fördelning på olika produkter av det totala beloppet om 828 milj. kr. som föreslås utgå per den 1 maj 1984. Det ankommer på regeringen att besluta härom. För riksdagens information vill jag nämna att jag har för avsikt att föreslå regeringen att besluta i enlighet med förslaget.

Jordbruket tillfördes den 1 juli 1982 75 milj. kr. för etableringsstöd och konsumtionsstimulerande åtgärder. Den 1 juli 1983 tillfördes ytterligare 37,5 milj. kr. för samma ändamål. Enligt kommittén bör ett belopp om totalt 112,5 milj. kr. tillföras jordbruket även under regleringsåret 1984/85. Kommittén finner att etableringsstödet är angeläget och bör utgå även under nästa regleringsår. Utgifterna för etableringsstödet beräknas till ca 32 milj. kr. Återstående belopp om ca 80 milj. kr. föreslås få disponeras av näringen.

Jag biträder kommitténs förslag att medel tillförs jordbruket för nyssnämnda ändamål.

Kommittén föreslår att de tekniska möjligheterna att införa ett tvåpris-system för mjölk, dock tidigast fr. o. m. den 1 januari 1985, övervägs av statens jordbruksnämnd och näringen. Det bör få ankomma på regeringen att besluta om ett eventuellt tvåprissystem för mjölk.

Vidare föreslår kommittén att reglerna för avvecklingsersättningen till vissa mjölkproducenter ändras i vissa avseenden samt att giltighetstiden förlängs t. o. m. år 1985. Kommittén föreslår också att det tillfälliga räntestödet bibehålls oförändrat i norra Sverige under år 1984 jämfört med år 1983. Jag biträder förslagen. Det ankommer på regeringen att besluta i dessa frågor.

Kommittén tar även upp regleringsekonomi för spannmål. Kommittén föreslår att underskottet i spannmålsregleringen den 30 juni 1985 inte skall vara större än 500 milj. kr. jämte ränta på detta belopp under 1984/85. Lantbrukarnas förhandlingsdelegation har förklarat sig beredd att tillskjuta medel så att underskottet vid normal skörd och nu beräknade världsmarknadspriser inte överstiger nyssnämnda belopp. Om världsmarknadspriserna faller jämfört med nuvarande prognos för 1984/85 föreslås Lantbrukarnas förhandlingsdelegation få rätt att begära överläggningar i frågan. Blir skörden större än normalt kommer jordbruket liksom tidigare år att antingen få tillskjuta ytterligare medel eller godta en sänkning av de preliminära priserna. Kommittén föreslår vidare att en grupp tillsätts för att behandla frågan om spannmålsregleringens finansiering. Till grund för gruppens arbete skall ligga bl. a. den rapport i frågan som utarbetats vid statens jordbruksnämnd. När gruppens analys redovisats får enligt kommittén ställning tas till den slutliga finansieringen av underskottet i spannmålsregleringen.

Jag har inget att invända mot vad kommittén har anfört i fråga om spannmålsregleringen.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna de av mig förordade grunderna för reglering av priserna på jordbruksprodukter utom sockerbeter och socker för regleringsåret 1984/85.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte. Regeringen bör föreslå riksdagen att besluta att förkorta motionstiden till sju dagar.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

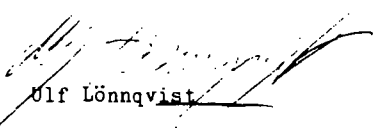
Bilaga

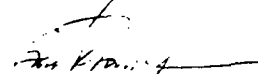
Till statsrådet och chefen för
jordbruksdepartementet

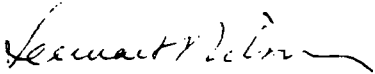
Regeringen uppdrog den 9 februari 1984 åt en särskild kommitté att efter överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation avge förslag rörande den närmare utformningen av prisregleringen för jordbruksprodukter utom sockerbeter och socker efter den 30 juni 1984.

Efter avslutade överläggningar och i samförstånd med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation får kommittén härmed överlämna sina förslag.

Stockholm den 28 mars 1984

Ulf Lönnqvist

Bill Franseon

Lennart Nilsson

Till
Statsrådet och chefen för
jordbruksdepartementet

Förslag till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område 1984/85

1 Inledning

Regeringen uppdrog den 9 februari 1984 åt en särskild kommitté att efter överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation avge förslag rörande den närmare utformningen av prisregleringen för jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker för tiden efter den 30 juni 1984. Kommittén har bestått av statssekreterare Ulf Lönnqvist, jordbruksdepartementet (ordförande), generaldirektör Lennart Nilsson, riksskatteverket och budgetchef Bill Fransson, finansdepartementet.

Statens jordbruksnämnds konsumentdelegation har vid överläggningarna stått till kommitténs förfogande som referensgrupp.

Kommitténs förslag skulle utformas med utgångspunkt i riksdagsbeslutet 1984 om vissa livsmedelspolitiska frågor (prop. 1983/84: 76, JoU 20, rskr 141).

Vidare skulle kommittén ta upp frågan om

- huvudmannskapet m. m. för skördeskadeskyddet
- finansiering av den statliga rådgivningen till jordbruket med utgångspunkt i att 10 milj. kr. skulle avlastas statsbudgeten
- finansiering inom ramen av jordbruksprisregleringen av viss del, 15 milj. kr., av kostnaderna för djurens hälso- och sjukvård.

Kommittén skulle beakta att räntan på den rörliga krediten hos riksgäldskontoret för ändamål inom jordbruksprisregleringen inte skall belasta statsbudgeten.

Regeringen har den 1 mars 1984 överlämnat statens jordbruksnämnds skrivelse 1984-02-15 (dnr 402-86/84) "Införselavgifter m. m." för övervägande till vissa delar inom ramen för kommitténs uppdrag.

Ett omfattande ekonomiskt-statistiskt material av det slag, som använts under tidigare överläggningar, har ställts till kommitténs förfogande av statens jordbruksnämnd, lantbruksstyrelsen, lantbruksekonomiska samarbetsnämnden, statens pris- och kartellnämnd, statistiska centralbyrån och 1983 års livsmedelskommitté.

Material har bl. a. lagts fram, som behandlar produktions- och konsumtionsutveckling, jordbrukarnas och andra gruppers levnadsstandard och inkomstförhållanden, kostnadskalkyler för olika produktionsgrenar samt utvecklingen av kostnaderna i jordbruket och viss förädlingsindustri. Vidare kan nämnas beräkningar av produktivitetsutvecklingen inom jordbruket och en utvärdering av räntestödet.

Efter avslutade överläggningar lägger kommittén härmed i samförstånd med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation fram sina förslag till prisreglerande åtgärder.

2 Riktlinjer

En utgångspunkt för överläggningarna skulle vara de livsmedelspolitiska målen. Enligt riksdagens beslut 1984 är huvudmålet att trygga vårt lands livsmedelsförsörjning både i fredstid och under avspärrning eller krig. Som delmål under detta huvudmål gäller att konsumenterna får tillgång till livsmedel av god kvalitet till rimliga priser och att jordbrukarna får en med jämförbara grupper likvärdig standard.

Inkomst målet avser liksom tidigare i första hand heltidssysselsatta vid rationellt drivna jordbruksföretag. Prisregleringen skall utformas så, att den ger ökat utrymme för en mer solidarisk inkomstfördelning mellan olika kategorier av jordbrukare. I riksdagsbeslutet framhålls särskilt problemen för de jordbrukare som belastas med höga räntekostnader.

Jordbruksproduktionen bör vara geografiskt väl differentierad. Jordbruket spelar en stor roll för sysselsättningen i bygder där det råder brist på andra arbetstillfällen.

1984 års riksdagsbeslut innebär i fråga om prisregleringen på jordbruksprodukter efter den 30 juni 1984 att kompensationen till jordbruket och viss livsmedelsindustri för ökade kostnader samt jordbrukarnas inkomstföljsamhet skall bestämmas efter obundna överläggningar. Hänsyn skall därvid tas till aktuella förhållanden på marknaden, i jordbruket och i samhällsekonomin i övrigt.

Det ankommer på parterna vid prisöverläggningarna att närmare överväga på vilket sätt kostnadskompensationen skall beräknas. Även vid ett obundet system kan för vissa kostnader tillämpas automatiskt verkande regler. Det är emellertid angeläget att prisregleringen för jordbruksprodukter utformas så att den blir ett stöd för strävandena att sänka produktionskostnaderna och anpassa produktionens inriktning till marknadens efterfrågan.

3 Kommitténs överväganden och förslag

3.1 Allmänt

Det är statsmakternas mål att inflationsförväntningarna i samhället dämpas. Parterna anser det angeläget att gemensamma ansträngningar nu görs för att begränsa kostnadsökningarna i jordbruket och den del av förädlingsindustrin, som ligger inom jordbruksregleringen. En relativt försiktig uppskattning har därför gjorts av den kompensation för kostnadsökningar som bör utgå dels vid ingången av perioden 1984/85 dels den 1 januari 1985. Som ett skydd för både producenter och konsumenter föreslås en garantiregel som innebär rätt till nya överläggningar vid viss avvikelse mellan den antagna och den faktiska kostnadsutvecklingen.

Vidare bör statens pris- och kartellnämnd ges i uppdrag att särskilt bevaka prisutvecklingen inom produktion och handel med livsmedel samt för jordbrukets insatsvaror.

För att minska en eventuell eftersläpning i kostnadskompensationen föreslås att de pris- och avgiftshöjningar som skulle ha trätt i kraft den 1 juli 1984 i stället får börja tillämpas den 1 maj 1984 (för växtodlingen avses dock 1984 års skörd).

Jordbrukarna bör beredas möjlighet till samma inkomst- och standardutveckling som jämförbara grupper. Aktuellt material föreligger inte för andra företagare. I förslaget till inkomstföljsamhet för 1984/85 har därför löneavtalen på det offentliga området varit vägledande.

Prisuppräknningen den 1 maj har som utgångspunkt den mittprinsnivå m. m. som nu gäller. Utöver vad som följer av förslagen om kostnadskompensation och inkomstföljsamhet bör prinsnivån justeras med belopp, varom beslut redan fattats under innevarande regleringsperiod. Härmed avses t. ex. engångsbelopp som tillförts eller dragits av under perioden och som bör återföras.

Den närmare utformningen av produktionsmålet och åtgärder för att åstadkomma balans mellan produktion och konsumtion av jordbruksprodukter är under övervägande av 1983 års livsmedelskommitté. Utvecklingen på mjölkområdet, med tendenser till ökat koantal, föranleder dock enligt parterna att statens jordbruksnämnd bör ges i uppdrag att tillsammans med näringen undersöka de tekniska möjligheterna att införa tvåprissystem för mjölk. Vidare föreslås vissa ändringar av avvecklingsersättningen till äldre mjölkproducenter, som syftar till att öka anslutningen.

Det tillfälliga räntestödet för jordbrukare, som nyetablerat eller nyinvesterat, är under avveckling. Enligt en utvärdering av lantbruksstyrelsen kommer detta att medföra problem för ett stort antal jordbrukare, företrädesvis i norra Sverige. Överenskommelsen innebär att räntestödet bibehålls oförändrat i denna del av landet under 1984.

För kollektiv finansiering av viss del av kostnaderna för djurens hälso- och sjukvård avsätts enligt förslaget 15 milj. kr. Avlastningen från statsbudgeten av 10 milj. kr. för finansiering av viss statlig rådgivning föreslås ske genom avgiftsbeläggning av vissa tjänster.

Förslagen framgår i sin helhet och mera i detalj av följande avsnitt.

I frågor, som inte rör reglerna enligt detta förslag och som inte heller berör beslut enligt prop. 1983/84: 76, bör tillämpningen bygga på hittillsvarande riktlinjer.

3.2 Prisregleringsperiodens längd

Prisregleringsperioden omfattar i princip tiden den 1 juli 1984 -- den 30 juni 1985. Pris- och avgiftshöjningarna föreslås dock träda i kraft redan den 1 maj 1984 utom för växtodlingen, för vilken 1984 års skörd avses.

3.3 Kostnadsutvecklingen

3.3.1 Jordbruket

Förslaget innebär att prisnivån höjs den 1 maj 1984 med 519 milj. kr. som kompensation för kostnadshöjningar i jordbruksproduktionen. För att åstadkomma en smidig övergång från det hittills gällande systemet och den nya överläggningsordningen med ett obundet system knyter beräkningen av beloppet an till utvecklingen av index för jordbrukets produktionsmedel (PM-index) från oktober 1983. Detta är den sista mät månaden, som tillämpats under innevarande prisregleringsperiod. Enligt preliminära beräkningar har PM-index t. o. m. februari 1984 stigit med ca 3 %. I likhet med tidigare tillämpad beräkningsmetod har procenttalet multiplicerats med värdet av jordbrukets inköp av produktionsmedel -- 17,3 miljarder kr. -- enligt lantbruksekonomiska samarbetsnämndens s. k. normkalkyl (kalkyl över jordbrukets intäkter och kostnader vid normal väderlek), vilket ger nämnda 519 milj. kr.

Den 1 januari 1985 föreslås jordbruket tillföras en kostnadskompensation, motsvarande en prisstegring på produktionsmedel av ytterligare 2 %, eller 355 milj. kr.

3.3.2 Uppsamling och förädling

Som underlag för förslaget om kostnadskompensation till viss förädlingsindustri har funnits dels preliminära beräkningar enligt tidigare tillämpad metod att mäta kostnaderna, dels beräkningar utifrån en s. k. icke branschspecifik indexmodell. Det har beaktats att prishöjningarna föreslås träda i kraft redan den 1 maj. Förslaget innebär att ett belopp av 140 milj. kr. får utgå från denna tidpunkt och ytterligare ett belopp av 110 milj. kr. den 1 januari 1985.

3.3.3 Garantiregel

Som nämndes inledningsvis innebär förslaget en försiktig uppskattning av kostnadsutvecklingen i syfte att dämpa förväntningarna om prishöjningar. Förslaget kompletteras med en garantiregel, som innebär rätt till överläggningar vid vissa avvikelser mellan faktisk och antagen kostnadsutveckling. En utgångspunkt vid sådana överläggningar bör vara att ett syfte med garantiregeln är att skydda såväl jordbrukarna, om målet att hålla tillbaka kostnadsökningarna inte skulle uppnås, som konsumenterna, om kostnadsutvecklingen blir svagare än som antagits.

Garantiregeln föreslås få följande utformning:

Om den totala kostnadsökningen inom jordbruket och förädlingsindustrin under perioden oktober 1983 -- oktober 1984 avviker med mer än 0,3 % av det samlade kostnadsvärdet (17,3+4,2=21,5 miljarder kr.) från den antagna kostnadsökningen om sammanlagt 1 124 milj. kr., har parterna rätt att inför den 1 januari 1985 begära nya överläggningar, som då får gälla hela avvikelsen.

Kostnadsökningen inom jordbruket mäts med PM-index, beräknad på sedvanligt sätt. Inom förädlingsindustrin mäts kostnadsökningen med LRFs s. k. mejeri- och slakteriindex med beaktande av intäktsändringar för biprodukter. Utfallet av dessa senare index bör granskas av statens pris- och kartellnämnd (SPK).

Vid första möjliga överläggningstillfälle får åberopas det definitiva materialet beträffande kostnadsutvecklingen inom uppsamling och förädling, dvs. bokföringsmaterial avseende 1984 för animalier och 1984/85 för vegetabilier. Materialet bör granskas av SPK.

3.4 Inkomstföljsamhet

I avsaknad av aktuellt material över inkomstutvecklingen för andra företagare än jordbrukare utgår förslaget om inkomstföljsamhet från löneökningarna under 1984 på framför allt det statliga avtalsområdet. Avdrag har på sedvanligt sätt gjorts för produktivetsutvecklingen, som får behållas inom näringen.

Förslaget innebär att jordbruket den 1 maj 1984 tillförs ett belopp av 85 milj. kr. Vidare skall vid första möjliga tillfälle beaktas utfallet per den 1 januari 1985 av 1984 års pris- och löneutvecklingsgarantier inom det statliga avtalsområdet.

Eventuella ändringar av arbetsgivaravgifter (egenavgift) får beaktas vid justeringstillfället den 1 januari 1985.

3.5 Justeringsposter

En slutreglering bör så långt möjligt nu göras avseende belopp, som följer av beslut under innevarande regleringsperiod. Följande belopp tillkommer eller avgår till följd härav.

	Milj. kr.
o Avvikelse mellan preliminär och definitiv PM-index per den 1 januari 1984	-12,1
o Avvikelse mellan utvecklingen av PM-index och kostnader för lejt arbete	..
o Fodermedelsavgifter	
Återföring av tidigare engångsbelopp (20+40 milj. kr.)	60
Justering för inflytande avgifter 1983/84 (prognos)	76,5
o Uppsamling och förädling	
Återföring av tidigare engångsbelopp	15,4
Definitiv justering av kostnadskompensation för animalier avseende 1983	..
o Prisgarantiregeln i 1982 års avtal	
Återföring av engångsbelopp	-15
o Arbetsgivaravgift	
Höjd egenavgift 1 januari 1984 (0,2 %), som inte tidigare beaktats	4,4
o Korrigeringsregeln avseende över- eller underkompensation i förhållande till mittprisnivån	..
o Eftersläpningseffekter	
Återföring av resterande belopp av totalt 100 milj. kr. i engångsbelopp från den 1 juli 1981	-25

Ovanstående poster ger tillsammans ett belopp per den 1 juli 1984 av 104 milj. kr., vartill kommer 26 milj. kr. den 1 januari 1985 avseende återföring av engångsbelopp inom uppsamling och förädling.

Med hänsyn till att pris- och avgiftshöjningarna föreslås ske från den 1 maj 1984 i stället för från den 1 juli har nämnda belopp om 104 milj. kr. räknats ner till 84 milj. kr. Den 1 januari 1985 bör nivån åter justeras upp med skillnaden, dvs. med 20 milj. kr.

För vissa av justeringsposterna föreligger ännu inget material eller endast prognoser. Parterna är ense om att definitiv avräkning får ske den 1 januari 1985, vid vilken tidpunkt uppgifter bör ha inkommit.

3.6 Sammanfattning av belopp och effekter på KPI

Totalt innebär i det föregående redovisade belopp att jordbruket och viss förädlingsindustri tillförs 828 milj. kr. i pris- och avgiftshöjningar den 1 maj 1984 (se tabell 1). Vid oförändrade öresmarginaler i handeln beräknas effekten på konsumentprisindex (KPI) av detta belopp till 0,28 %.

Tabell 1. Sammanfattning av belopp, milj. kr.

---

	1 maj 1984	1 januari 1985
1 Kostnadskompensation		
Jordbruket	519	355 ¹
Uppsamling och förädling	140	110 ¹
2 Inkomstföljsamhet	85	.. ²
3 Justeringsposter från föregående period, preliminär	84	46 ³
Totalt	828	..

---

¹ Kan ändras till följd av garantiregeln (se texten).

² Tillkommer ev. pris- och löneutvecklingsgaranti på det statliga området samt ev. ändrade egenavgifter.

³ Kan ändras till följd av att preliminära uppgifter ersätts med definitiva.

Hur beloppet föreslås bli fördelat på olika produkter framgår av följande tabell.

Tabell 2. Prishöjningar på olika produkter från 1 maj 1984

	Öre/kg eller öre/l	Milj. kr.
Vete	7(+3 ¹)	49,47
Råg	10	11,73
Korn	8	6,24
Havre	7	10,22
Matpotatis	7	41,44
Potatisstärkelse	20	8,80
Olja	25 ²	31,50
Kokärter	20	1,08
Bruna bönor	25	0,12
Summa vegetabilier		160,60
Dryckesmjölk		
Tetra Brik	11,7	113,26
Pure Pak	12,2	41,96
Filprodukter		
Tetra Brik	15,7	26,22
Pure Pak	16,2	7,61
Industri mjölk	7	0,84
Grädd, tjock	90	38,43
Crème Fraiche	120	1,56
Grädd, tunn	40	7,60
Smör	90	50,40
Hårdost	95	95,95
Färskost	50	3,00
Mjölkpulver	75	18,00
Summa mejeriprodukter		404,83
Ägg	20	22,00
Kött av höns	50	20,50
Övrigt fjäderfäkött	70	1,40
Nöt-, kalv-, häst- samt får- och lammkött	75	104,18
Fläsk	50	114,40
Summa animalier		667,31
Totalt		827,91

1 Ändrad kvalitetsbetalning.

2 Det preliminära inlösenpriset på oljeväxtfrö förutsätts höjas med 18 öre/kg.

Det bör ankomma på jordbruksnämnden att med beaktande av de föreslagna prishöjningarna föreslå prisgränser och buffertzoner m. m. samt normalinförselavgifter fr. o. m. den 1 maj 1984.

4 Etableringsstöd

Under innevarande regleringsperiod har prisnivån höjts, motsvarande totalt 112,5 milj. kr., för finansiering av etableringsstöd och konsumtionsstimulerande åtgärder.

Parterna är ense om att etableringsstödet, som syftar till att underlätta generationsskifte och till att unga jordbrukare i allmänhet skall kunna etablera sig, är angeläget och bör utgå även under 1984/85. Utgifterna härför beräknas av lantbruksstyrelsen till ca 32 milj. kr.

Återstoden av beloppet, ca 80 milj. kr., får disponeras av näringen.

5 Rådgivning samt djurens hälso- och sjukvård

Det föreslås att 10 milj. kr. av kostnaderna för den statliga rådgivningen till jordbruket skall avlastas statsbudgeten genom en ökad individuell avgiftsfinansiering.

Det bör ankomma på lantbruksstyrelsen att utforma förslag till föreskrifter härom.

Beträffande djurens hälso- och sjukvård innebär förslaget att jordbruket avsätter 15 milj. kr. för kollektiv finansiering av den del av kostnaderna varmed statsbudgeten skall avlastas.

6 Produktionsanpassning

Översiktssituationen inom mjölkproduktionen är oroande. Parterna är ense om att tendenserna till fortsatt uppgång av produktionen motiverar att kraftigare åtgärder än hittills vidtas för att förbättra produktionsbalansen. Det kan erinras om att inom 1983 års livsmedelskommitté har redovisats ett tvåprissystem för mjölk (Ds Jo 1983: 10 och Ds Jo 1984: 1). Utöver de bemyndiganden som

jordbruksnämnden redan har i fråga om produktionsanpassning föreslås att de tekniska möjligheterna av att införa ett tvåprissystem, dock tidigast från den 1 januari 1985, övervägs av jordbruksnämnden och näringen. Ett eventuellt förslag om tvåprissystem bör underställas regeringen.

Reglerna för avvecklingsersättningen till äldre mjölkproducenter föreslås bli ändrade i vissa avseenden i syfte att öka anslutningen. Kravet att all nötkreatursproduktion skall upphöra, som nu gäller i södra och mellersta Sverige, föreslås bli slopat. Förslaget innebär också att ersättningen höjs från 40 till 50 öre per kg mjölk och högsta kvantiteten mjölk, som ersätts, ändras från 75 000 kg till 100 000 kg. Giltighetstiden förlängs t. o. m. 1985.

Det får ankomma på jordbruksnämnden och lantbruksstyrelsen att utfärda närmare bestämmelser härom.

7 Räntestöd

Nuvarande räntestöd till jordbrukare, som nyinvesterat under 1975-1977 resp. 1978-1980, är planenligt under avveckling. Enligt en utvärdering, som utförts av lantbruksstyrelsen, är den ekonomiska situationen fortfarande bekymmersam för många av företagen, företrädesvis i norra Sverige. Det föreslås därför att räntestödet får behållas oförändrat i denna del av landet under 1984 jämfört med 1983. Detta innebär att reglerna för avtrappning av den stödberättigade räntedelen tas bort.

Det bör ankomma på lantbruksstyrelsen att utfärda närmare bestämmelser.

8 Vissa medel över statsbudgeten, införelavgifter m. m.

8.1 Låginkomstsatsning m. m.

För låginkomstsatsning m. m. inom jordbruket har för 1983/84 anvisats 435 milj. kr. över statsbudgeten. För 1984/85 föreslås samma belopp bli anvisat enligt följande.

	Milj. kr.
Leveranstillägg för mjölk	120
Avbytarverksamhet	100
Företagshälsovård	13
Socialförsäkringsskydd	120
Tillfälligt räntestöd	44
Produktionsanpassningsåtgärder m. m.	38
Summa	435

Liksom tidigare bör eventuella besparingar eller överskridanden av beloppet för leveranstillägg tillföras resp. avgå från beloppet för avbytarverksamhet. Dessutom bör eventuella överblivna medel som avsatts för tillfälligt räntestöd och produktionsanpassningsåtgärder m. m. få användas för övriga ändamål inom låginkomstsatsningen.

I avsnitt 6 och 7 har redovisats förslag till vissa ändrade regler för räntestödet och avvecklingsersättning till äldre mjölkproducenter. Den senare posten belastar "Produktionsanpassningsåtgärder m. m." ovan.

8.2 Införselavgiftsmedel m. m.

Statens jordbruksnämnd har i skrivelse den 15 februari 1984 "Införselavgifter m. m." inkommit med förslag till ändrad finansiering av vissa ändamål, som hittills täckts av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen. I samma skrivelse har förslag lämnats till finansiering av räntedifferenser (sammanlagt 10 milj. kr.) som uppkommit för krediten för lagring av jordbruksprodukter och för inlösen av oljeväxtfrö.

Med anledning av nämndens framställning föreslås att följande poster avförs från ändamål utanför fördelningsplanen.

Förslag 1984/85

Tkr

- o Medel till Sveriges potatisodlares riksförbund (SPOR) för effektivisering av odlingen -2 780
Medel tas i stället från arealavgifter, handelsgödselavgift eller fördelningsplanen
- o Prisåterbäring till pälsdjursuppfödare -4 000
Föreslås belasta spannmålsregleringen resp. föras inom fördelningsplanen
- o Stöd till odlingen av vallfrö -6 000
Föreslås finansieras inom fördelningsplanen
- o Kollektiva åtgärder för odlingen av konsumtionsfisk -300
Bör belasta spannmålsregleringen resp. införselavgiftsmedel från import av foder

Dessutom kommer enligt förslaget vissa räntedifferenser, som täckts av den rörliga krediten, att med 4 milj. kr. var belasta kött- resp. mjölkregleringen och med 2 milj. kr. fettregleringen under 1984/85. Vidare förs införselavgifter för majs, som inte används som foder, inte längre till fodermedelsavgifter. Dessa medel kan därmed användas för ändamål utanför fördelningsplanen.

För utbyteshandel med kött och fläsk föreslås samma regler som gäller under innevarande regleringsperiod.

Det bör ankomma på jordbruksnämnden att i sedvanlig ordning inkomma med förslag till fördelning av medel inom fördelningsplanen.

9 Spannmålsregleringens ekonomi

Det utgående underskottet i spannmålsregleringen den 30 juni 1984 skall enligt tidigare beslut inte vara större än 400 milj. kr. jämte ränta på detta belopp. Parterna har enats om att underskottet i spannmålsregleringen den 30 juni 1985 inte skall vara större än 500 milj. kr. jämte ränta på detta belopp under 1984/85. LRF har förklarat

sig berett att tillskjuta belopp så att underskottet vid normal skörd och nu beräknade världsmarknadspriser inte överstiger nyssnämnda belopp. Om världsmarknadspriserna faller jämfört med nuvarande prognos för 1984/85 har LRF rätt att begära överläggningar i frågan. Blir skörden större än normalt kommer jordbruket liksom tidigare år att antingen få tillskjuta ytterligare medel eller godta en sänkning av de preliminära priserna.

Parterna föreslår att en grupp tillsätts för behandling av frågan om spannmålsregleringens finansiering. Till grund för gruppens arbete skall ligga bl. a. den rapport i frågan som utarbetats vid statens jordbruksnämnd. När gruppens analys redovisats får ställning tas till den slutliga finansieringen av underskottet i spannmålsregleringen.

10 Skördeskadeskyddet

Parterna är ense om att arbetet med frågan om skördeskadeskyddet skall fortsätta i en särskild grupp i syfte att förslag om ändrat huvudmannaskap för skördeskadeskyddet skall föreligga i sådan tid att proposition kan läggas fram till 1984/85 års riksmöte.

11 Avgift på handelsgödsel

Det föreslås att avgiften för handelsgödselmedel oförändrat skall uppgå till 12 % av försäljningspriserna. Det bör ankomma på jordbruksnämnden att fastställa de öresbelopp för avgiften som skall gälla under 1984/85.